

MAGASAN KÉPZETT ÉS KÉPZETT HARMADIK ORSZÁGBELI ÁLLAMPOLGÁROK BEVONZÁSA A MAGYAR MUNKAERŐPIACRA

MAGYARORSZÁG

2013

„Az Európai Migrációs Hálózatot az Európai Bizottság koordinálja a tagállamokban és Norvégiában létrehozott Nemzeti Kapcsolattartó Pontokkal együttműködésben.”

EMH tanulmány 2013

Magasan képzett és képzett harmadik országbeli állampolgárok bevonása a magyar munkaerőpiacra

Összefoglaló

Jelen tanulmány a magasan képzett és képzett harmadik országbeli állampolgárok bevonását szolgáló sporadikus politikai elképzelések és konkrét gyakorlati intézkedések bemutatását célozza. Mivel a migrációs joganyag és az elenyésző számú stratégiai megnyilvánulás csak az uniós szinten meghatározott magasan képzettek foglalkoztatásával kapcsolatosan tartalmaz utalást, a tanulmány túlnyomórészt erre a csoportra összpontosít. A koherens magyar migrációs politika hiánya azonban nagyban befolyásolja a kérdést, megnehezítve a mindenre kiterjedő elemzést. A munkaerő-piaci stratégia hiányának köszönhetően nincs explicit fókuszpontja a politikaformálásnak, amely így szegmentált, az uniós követelményekre való reakció jegyében fogant és nincs mögötte mindenre kiterjedő és irányított stratégia.

A tanulmány megvilágítja a (magasan képzett) harmadik országbeli állampolgárok marginális hazai munkaerő-piaci szerepét, bemutatja ennek okait, elemzi a magyar munkaerőpiac előtt álló kihívásokat, felvázolja a jövőt és a foglalkoztatáspolitikai súlypontjának megváltoztatását sürgeti.

Ezen kívül az aktuális fejlemények tükrében a tanulmány elemzi a vagyonos harmadik országbeli befektetők magyarországi szerepét mint a globális gazdasági és pénzügyi válság, illetve a költségvetési kiigazítások okán nehézségekkel küzdő magyar gazdaságba történő tőkeinjekció kreatív módját.

A magyar munkaerőpiac az egyik legalacsonyabb foglalkoztatottsági¹ és az átlag körüli munkanélküliségi² rátával jellemezhető az EU 27-ek között, emellett alacsony hatékonysággal, prognosztizált magasan képzett munkaerő-hiánnyal és nem utolsósorban növekvő – egyre több és több fiatal képzett munkavállalót érintő – kivándorlási tendenciákkal.

¹ 2012 végén 62,1 %, forrás:

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tsdec420> (2013.05.27.)

² 2012 végén 11,1 %, forrás:

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=teilm020&tableSelection=1&plugin=1> (2013.05.27.)

Mi a szerepe a munkaerő-migrációnak ilyen körülmények között? Lehet-e a munkaerő-migráció megoldás? Van-e bármilyen politikai, illetve konkrét gyakorlati megnyilvánulás olyan harmadik országbeli állampolgárok bevonására, akik olyan készségekkel, képességekkel és tudással rendelkeznek, amelyet a hazai munkaerő azonnal nem tud nyújtani, illetve a nemzeti oktatási és képzési rendszer megváltoztatása sem tud elég gyorsan lekövetni.

A tanulmány

- a magasan képzett harmadik országbeli állampolgárok munkavállalás céljából történő bevonását célzó nemzeti politikák (azok hiányának) áttekintésével;
- az ebben foglalt gyakorlati intézkedések (azok hiányának) felvázolásával;
- a fenti politikák és intézkedések hatékonyságának a rendelkezésre álló adatok segítségével történő elemzésével;
- a harmadik országokkal való együttműködés bemutatásával;
- a Magyarország vonzerejét befolyásoló kihívások és akadályok beazonosításával;
- és a koherens magyar munkaerő-migrációs stratégia igényét megfogalmazó következtetéseivel

kapcsolatos kérdések megválaszolására irányul.

A tanulmány a következő főbb forrásokból táplálkozik:

- kutatómunka: a nemzeti jogszabályi környezet, releváns stratégiai dokumentumok, statisztikák, jelentések és tanulmányok elemzése;
- a Belügyminisztérium Európai Együttműködési Főosztályának munkatársaival történő konzultáció.

I. fejezet
Nemzeti politikák és intézkedések

1.1 Politikák

Q.1. Nemzeti politikák: Magasan képzett és képzett harmadik országbeli állampolgárok bevonása a magyar munkaerőpiacra³

Az EMH tanulmányok visszatérő megállapítása Magyarországgal kapcsolatban, hogy nincs az országnak koherens migrációs politikája. Ez, megnehezítve a mindenre kiterjedő elemzést, nagyban befolyásolja a jelen tanulmány által tárgyalt kérdést is. Ahogyan nem beszélhetünk általános magyar migrációval kapcsolatos vízióról, éppúgy nehéz meghatározni a magasan képzett és képzett harmadik országbeli állampolgárok magyar munkaerő-piacon betöltött szerepét, illetve a bevonásukat célzó intézkedéseket. Nemcsak a munkaerő-migrációval kapcsolatos politikaalkotás és közéleti vita hiányzik (leszámítva a szomszédos országokban élő magyarokkal kapcsolatos élénk, nemzetiségi alapokon nyugvó diskurzust), hanem az egész kérdés eltorzult. 2007. tisztán megmutatta a migrációval kapcsolatos kérdések tárgyalásának elhibázott módját. Ekkor történt ugyanis az első kísérlet a magyar migrációs stratégia kidolgozásra. Egy félreértésen alapuló politikai nyilatkozatot követően azonban a média heteken át a demográfiai problémák megoldása érdekében „egy millió ázsiai Magyarországra történő betelepítését” célzó kormányzati elképzelésektől volt hangos, amely természetesen nem volt terv, csupán a kormányzati dokumentum-tervezetben többek között a migráció szükségességéről értekező rész helytelen és manipulatív értelmezéséből fakadt. E közjátékot követően a stratégia kidolgozása lekerült a politika napirendjéről. 2009 áprilisában a kormány mindazonáltal elfogadta a Magyar Köztársaság szabadság, biztonság és jog érvényesülése térségében való együttműködésére vonatkozó, 5 éves időtartamra szóló stratégiáját.⁴ A dokumentum néhány utalás erejéig a migrációval is foglalkozik, hangsúlyozva, hogy Magyarországnak törekednie kell arra, hogy a gazdaság, a tudomány, valamint a nemzeti munkaerőpiac igényeinek figyelembe vételével támogassa a legális bevándorlók beutazását és tartózkodását. A stratégia azt is kijelenti, hogy a legális migráció területén a magasan kvalifikált munkavállalók esetében támogatni szükséges

³ Az alcímekben a “Q” a template kérdéseire utal.

⁴ 1057/2009. (IV. 24.) Korm. határozat a Magyar Köztársaságnak a szabadság, biztonság és a jog érvényesülése térségében való együttműködésére vonatkozó 2009-2014 közötti kormányzati stratégiájáról.

a tagállamok és a harmadik országok, valamint maguk a migránsok számára is előnyökkel járó körkörös migrációt. Kiemeli továbbá olyan jogszabályok elfogadásának a fontosságát, amelyek elősegítik a tudományos munkakörökben dolgozók számára az akadálymentes nemzetközi mozgást és a munkavállalást lehetővé tevő szabályozási környezet megteremtését. Bár ez a dokumentum is a koherens migrációs stratégia megalkotásának szükségességére hívta fel a figyelmet, mindezidáig nem történt előrelépés. A jelenlegi határidő a magyar migrációs stratégia megalkotására 2013. augusztus 31.⁵

Magyarország saját foglalkozási osztályozási rendszerrel rendelkezik (FEOR-08), az azonban alapelveiben, felépítésében követi az érvényes nemzetközi foglalkozási osztályozás, az ISCO-08 rendszerét. Az osztályozás módszertani útmutatója alapján⁶ a készség-, (képzettség-) szint a foglalkozás során végrehajtott feladatok, feladatsorok és kötelességek összetettségének együttes értékelése. A készség-, (képzettség-) szint megállapításakor figyelembe veszik a formális iskolai végzettséget, amit a kapcsolódó feladatok és kötelességek megfelelő végrehajtása megkíván. Hasonlóképpen számít a munkahelyi képzés és/vagy a foglalkozáshoz kapcsolódó tapasztalatok mértéke is. A készség-, (képzettség-) szint legfontosabb meghatározója azonban az egyes foglalkozásoknál végrehajtott munkatevékenységek természete és bonyolultsági foka. A FEOR-08 négy készség-, (képzettség-) szintet határoz meg, amelyek segítik tisztázni azokat a határokat, amikor az iskolarendszerű oktatási követelmények nem pontosan tudják lefedni a készségszinteket. A tanulmány témájába vágó szintek a következők:

- a 3-as készségszint foglalkozásai jellemzően olyan összetett technikai és gyakorlati feladatok végrehajtását tartalmazzák, amelyek kiterjedt tárgyi, gyakorlati és ügyrendi ismereteket kívánnak meg egy adott területen. Az e foglalkozások által elvárt képesség és készség általában az érettségit követő szakmai képzésben elvégzett tanulmányok eredménye, illetve a korábban, a középiskolákban (gimnázium, szakközépiskola vagy technikum) megszerzett képzettség. Néhány esetben a megfelelő munkatapasztalat és/vagy hosszabb

⁵ Lásd a kormányzati stratégiai dokumentumok felülvizsgálatával kapcsolatos feladatokról szóló 1657/2012. (XII. 20.) Korm.határozat 5. pontja.

⁶ Elérhetőség: http://www.ksh.hu/docs/szolgalattasok/hun/feor08/pdf/feor08_modszertan.pdf (2013.05.27.).

munkahelyi képzés helyettesítheti a formális oktatást.

- A 4-es készségszint foglalkozásai jellemzően összetett problémamegoldó és döntéshozatali képességeket kívánnak meg, kiterjedt elméleti tudáson és gyakorlati ismereteken alapulnak egy-egy speciális területen. Az itt elvárt képességek és készségek általában felsőfokú tanulmányok eredményei.

A fenti általános osztályozástól függetlenül a migrációs joganyag és az elenyésző számú migrációs politikai megnyilvánulás kizárólag az európai uniós szinten, a Tanács 2009/50/EK irányelvében (a továbbiakban: Kék Kártya irányelvben⁷) meghatározott magasan képzettek foglalkoztatásával kapcsolatban tartalmaz utalást, azaz olyan személy munkavállalásával kapcsolatban, aki másvalakinek az irányítása alatt vagy másvalaki számára végzett valódi és tényleges munkavégzés céljából az adott tagállamban munkavállalóként a nemzeti munkajogi jogszabályok és/vagy a nemzeti gyakorlat szerinti védelemben részesül, a jogviszonyra való tekintet nélkül, fizetést kap, és rendelkezik a megfelelő és konkrét kompetenciával, amelyet felsőfokú szakmai képesítés bizonyít. A Kék Kártya irányelv felsőfokú szakmai képesítés és munkabéreküszöb (a bruttó éves átlagbér legalább másfélszerese – bizonyos foglalkozások esetén 1,2-szerese) követelményével összhangban a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény⁸ a magas szintű képzettséget igénylő munkavállalást a felsőfokú szakmai képesítés és az ellenérték⁹ alapján határozza meg.

Q.2. A (magasan) képzett harmadik országbeli állampolgárok bevonásával kapcsolatos politikák egyéb célcsoportjai

Az átfogó migrációs politika hiánya ellenére a közelmúlt politikaformálása egy határozott célirányba mindenképpen fordult: az ún. befektetői letelepedés felé. Az államadóság-válság és azt követő költségvetési kiigazítások hatására Magyarország – sok más országhoz hasonlóan – kreatív megoldásokat keresett a gyengélkedő gazdaságába történő tőke bevonására. A harmadik országbeli állampolgár befektetők valamely európai államban való letelepedését, és adott esetben akár

⁷ A Tanács 2009. május 25-i 2009/50/EK irányelve 2. cikk b) pontja.

⁸ A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény 2. § p) pontja.

⁹ Az általános szabály szerinti munkabéreküszöb – a 2011-es év nemzetgazdasági bruttó éves átlagbér szint alapján számítva 320.000 Ft, megközelítőleg 1100 euró.

állampolgárságának megszerzését megkönnyítő jogintézmények virágzásukat élik. Az elmúlt hónapok során többek között Bulgária, Portugália és Írország nyitotta meg ily módon kapuit a befektetők előtt.¹⁰ Ezek a programok a külföldi beruházások bevonását és az államadósság csökkentését célozzák, ezzel a gazdaság felépülését segítik, míg a befektetői oldalon a nyereség – magán a befektetésen túl – az európai mobilitás: a hívószó tehát belépés Európába.

A magyar Országgyűlés 2012 decemberében döntött a tárgyban.¹¹ A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény módosításra került a befektetői migráció érdekében.¹² Ennek alapján egyéb célból kaphat tartózkodási engedélyt az a harmadik országbeli állampolgár, akinek beutazásához és tartózkodásához magyarországi befektetéseire tekintettel nemzetgazdasági érdek fűződik. Nemzetgazdasági érdekeknek kell tekinteni, ha a harmadik országbeli állampolgár kérelmező igazolja, hogy ő, vagy a többségi tulajdonában álló gazdasági társaság legalább 250.000 euró névértékben rendelkezik legalább öt éves futamidejű értékpapírral.¹³

A gazdasági ügyekért felelős országgyűlési bizottság elnöke egy bulvárlapnak adott interjújában¹⁴ 300 milliárd eurónyi államkötvénnyel számol, ez négyezer várt kérelmezőt jelent, ami a migránsok magyarországi alacsony számának tükrében relatíve nagy szám. Ennek a figyelemre méltó érdeklődésnek és kormányzati várakozásnak legalább két oka van: egyrészt más országokban a hasonló lehetőségek általában sokkal nagyobb befektetést igényelnek: a bolgár – ugyan állampolgárságot biztosító – befektetési lehetőség legalább egy millió leva (0,5 millió euró) összegben igényel befektetést, amely a magyarországi összeg kétszerese; másrészt Magyarország kedvező földrajzi helyzete: Kelet- és Nyugat-Európa, illetve Európa és Ázsia, valamint a Közel-Kelet között.

¹⁰ A témáról részletesen:

<http://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2012/12/17/selling-citizenship-jelena-dzankic/> (2013.05.27.).

¹¹ A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény módosításáról szóló 2012. évi CCXX. törvény.

¹² A kedvezményes szabályok megalkotásának leplezetlen igénye jó példája a politikaformálás egyedi útjának a kérdéses esetben. A kormányzati feladat- és hatáskörök alapján a migrációs politikáért és jogalkotási feladatokért felelős kormányzati szervek helyett ugyanis a törvényjavaslat három kormánypárti képviselő által került benyújtásra, mindössze két nappal a parlamenti vita kezdete előtt.

¹³ A kötvényt a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvényben meghatározott államkötvény kibocsátásának részletes szabályairól szóló 4/2013. (II. 19.) NGM rendeletben meghatározott feltételekkel olyan vállalkozás bocsájtja ki, amely 250.000 euró névértékű, erre a célra kibocsátott, legalább öt éves futamidejű, kamatszelvény nélküli olyan magyar államkötvénybe fektet be.

¹⁴ Forrás: http://www.blikk.hu/blikk_aktualis/300-milliardot-hoz-4000-bevando-2177851 (2013. 05.27.).

Mindazonáltal a jogintézmény kendőzetlenül csak egyszeri befektetést követel meg, és a szabályozásban nem merül fel szempontként az üzleti tevékenység Magyarországra helyezése, azaz a munkahelyteremtés, illetve a képzett munkaerő bevonása, ami a magyar munkaerő-piaci helyzethez jobban alkalmazkodott volna. Bár a kevés feltétel kétségkívül a befektetői jogintézmény vonzerejét növeli a befektetői oldalon.

Q.3. Meghatározott foglalkozások mint fókuszpont

A hiányzó munkaerő-migrációs stratégia következtében nincsen explicit fókusz meghatározott foglalkozásokra, bár mivel a Kék Kártya irányelv a kötelező legkisebb munkabér általános szabálya alól bizonyos – munkaerőhiánnyal küzdő – szakmák esetében eltérést enged, a nemzetgazdasági miniszter rendeletében¹⁵ meghatározott egészségügyi foglalkozások esetében a munkabér kötelező legkisebb szintje az általános bruttó átlagkereset másfélszerese helyett 1,2-szeres. Ezek a – politikaformálás *de facto* fókuszában álló – foglalkozások a következők: általános orvos, szakorvos, gyógyszerész, szakgyógyszerész, optometrista, dietetikus és táplálkozási tanácsadó, gyógytornász, védőnő, mentőtiszt, ápoló (felsőfokú képzettséghez kapcsolódó), szülész(nő) (felsőfokú képzettséghez kapcsolódó). A kivételek köre az akut magyar és globális problémával: az egészségügyi dolgozók hiányával, elöregedésével, illetve a külföldre távozó szakemberek számának jelentős megemelkedésével van összefüggésben. Ennek ellenére a kivételrendszerhez társuló konkrét intézkedések köre szűk, és a magyar munkaerőpiac általános helyzete is nagyban befolyásolja a kérdést (lásd később).

Q.4. Az uniós irányelvek átültetésének köszönhető kedvezőbb feltételek bizonyos (magasan) képzett harmadik országbeli állampolgárok számára

Kutatók

Az akkreditált kutatószervezettel kötött fogadási megállapodás alapján történő

¹⁵ Az EU Kék Kártyával foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgár részére fizetendő kötelező legkisebb munkabér megállapításáról, valamint egyes munkaügyi tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló 44/2011. (XII. 16.) NGM rendelet.

kutatási tevékenység a magyar jogba a 2005/71/EK irányelv átültetésével 2007 júliusában került be. Ez a beutazási és tartózkodási feltételek szintjén, illetve később a munkavállalási engedéllyel kapcsolatosan egyértelműen kedvezőbb szabályozási környezethez vezetett. Az eljárás gyorsabb lett (a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal – a továbbiakban: BÁH – illetékes területi igazgatósága a tartózkodási engedélyről az általános szabály szerinti 21 nap¹⁶ helyett 15 napon belül dönt), továbbá kevesebb az adminisztratív akadály is az érintett harmadik országbeli állampolgár előtt (például a hatóság mérlegelési jogköre a fogadási megállapodás megkötése esetén nagyon szűk körű). 2010 januárjától a fentiekén túl a 355/2009. (XII. 30.) Korm.rendelet 2. § (1) bekezdés 21. pontja alapján nincs szükség munkavállalási engedélyre a kutató olyan magyarországi kutatási tevékenységéhez, amelyet külön jogszabály rendelkezései szerint, akkreditált kutató szervezettel kötött fogadási megállapodás alapján végez. A kutatási feltételek elmaradottsága, az életviteli költségek emelkedéséhez képest alacsony bérszint és a nyelvi nehézségek mindenesetre nem tették Magyarországot vonzó európai kutatási célszázzgá (lásd statisztikák).

Kék Kártya birtokosok

A klasszikus munkavállalási engedélyezési eljáráshoz képest az EU Kék Kártya kibocsátására vonatkozó eljárás számos új elemet tartalmaz.¹⁷ A legfontosabb változás, hogy ügyfélként a magasan képzett személy jelenik meg az eljárásban, ezért az EU Kék Kártyát neki, az ő kezébe bocsátják ki, és nem a munkáltatónak. Másrészt, az ügyfélnek egy hatóságot kell felkeresnie (ún. egyablakos ügyintézés), amely hatóság a BÁH szálláshely szerinti regionális igazgatósága. Az eljárást ügygazdaként a BÁH folytatja le, amely szakhatóságként vonja be eljárásába a – foglalkoztatási feltételek teljesítését illetően kötelező szakvéleményt adó – munkaügyi központokat.

¹⁶ Szükséges azonban megemlíteni, hogy 2012. végén a 409/2012. (XII. 28.) Korm.rendelet révén az általános eljárási határidő maga is rövidebb lett: 30 napról 21 napra csökkent.

¹⁷ Részletesen lásd *Harmadik országbeli állampolgár kutatók integrációja. Kézikönyv és konferencia riport.* Gellérné Lukács Éva és Ács Vera (szerk.), Budapest, Tullius, 2011.

1.2 Intézkedések

Q.8. Konkrét intézkedések a politikai célok elérése érdekében

Az elenyésző számú magasan képzett harmadik országbeli állampolgárokat célzó konkrét intézkedés leginkább az engedélymentes foglalkoztatásra koncentrál.

A 355/2009. (XII. 30.) Korm.rendelet alapján számos engedélymentes foglalkoztatási forma létezik. Ezek közül a kiemelt mentességek lehetnek relevánsak a kutatók számára:¹⁸

- nemzetközi szerződés ilyen tartalmú rendelkezése esetén;
- a külföldi székhellyel rendelkező gazdasági társaság – nemzetközi szerződés által meghatározott – fiók és képviselő vezetőjeként történő munkavégzéséhez;
- a Magyarország területén nemzetközi szerződés alapján működő nemzetközi kormányközi szervezet, illetőleg a Magyarország által nemzetközi szervezatként elismert, Magyarország területén működő szervezet (a továbbiakban: nemzetközi szervezet) személyzetének a nemzetközi szervezetnél történő, valamint ezek közeli hozzátartozójának munkavégzéséhez;
- a nemzetközi szervezetet vagy nemzetközi szervezetnek nem minősülő közös szervet létrehozó szerződésben részes államok által delegált személyeknek (a továbbiakban: delegáltak) nemzetközi szervezetnél vagy közös szervnél történő munkavégzéséhez, valamint a részes államok között fennálló viszonyosság alapján a delegáltak közeli hozzátartozójának munkavégzéséhez;
- az EGT-megállapodásban részes valamely államban letelepedett munkáltató által határon átnyúló szolgáltatásnyújtás teljesítése keretében kiküldetés, kirendelés útján magyarországi foglalkoztatónál magánjogi szerződés teljesítése érdekében munkavégzéshez;
- külföldi részesedéssel rendelkező gazdasági társaság vezető tisztségviselőjeként, valamint felügyelő bizottsági tagjaként történő munkavégzéshez;
- a posztdoktori foglalkoztatásra irányuló pályázat, valamint a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj alapján – a pályázat, illetőleg az ösztöndíj keretében történő –

¹⁸ Kategorizálás uo.

munkavégzéshez;

- Magyarország területén működő szakiskolával, középiskolával, alapfokú művészetoktatási intézménnyel, felsőoktatási intézménnyel nappali tagozatos tanulói, illetve hallgatói jogviszonyban álló személynek a jogviszony fennállása alatt történő munkavégzéséhez;

- alap-, közép- és felsőfokú oktatási intézményekben, idegen nyelven történő olyan oktatási tevékenységhez, amelyre – az emberi erőforrások miniszter igazolása szerint – az érintett államok illetékes miniszterei által aláírt nemzetközi oktatási program keretén belül kerül sor;

- naptári évenként tíz munkanapnál nem hosszabb ideig tartó, oktatási, tudományos vagy művészeti tevékenységéhez;

- kutató olyan tevékenységéhez, amely – a Magyar Tudományos Akadémia által kiállított igazolás szerint – a Magyarország és más állam között létrejött megállapodás hatálya alá tartozik;

- a Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci, és Grundtvig program keretében szakmai gyakorlaton résztvevő harmadik országbeli állampolgár foglalkoztatásához;

- a kutató olyan magyarországi kutatási tevékenységéhez, amelyet külön jogszabály rendelkezései szerint, akkreditált kutató szervezettel kötött fogadási megállapodás alapján végez.

A fentebb már említett egészségügyi humánerőforrás problémák következtében néhány célzott kezdeményezés is útnak indult. Ilyen figyelemre méltó projekt a SIMIGRA¹⁹, az Egészségügyi Szakképző és Továbbképző Intézet egészségügyi képesítéssel rendelkező migránsokat támogató – egy pénzügyi alapítványának támogatásával megvalósult – projektje. A projekt célja, hogy – jogaik megismertetésével – segítse a migránsok társadalmi és munkaerő-piaci integrációját a magyar egészségügyi ágazatba, információt nyújtson a képzettségük elismertetésével és a különböző állások szakmai követelményeivel kapcsolatban, támogassa a migránsokat alkalmazni tervező munkáltatókat, biztosítson pontos információkat a magyar munkaerő-piaci lehetőségekkel kapcsolatban a potenciális migráns munkavállalóknak, illetve karriertanácsadás mellett fórumként szolgáljon a migránsok

¹⁹ Részletesen: <http://www.eti.hu/eti/simigra> (2013.05.27.).

számára tapasztalataik megosztása és információszerzés céljából. Ezeken felül Budapesten egy információs pont is megnyitotta kapuit, ahol a migránsok személyesen, telefonon és e-mailben kaphatnak választ kérdéseikre. A projekt különböző online szolgáltatásokra épül, ezért indifferens, hogy már az ország területén tartózkodó migránsokról vagy potenciális migránsokról van-e szó. A projekt keretében az Intézet e-learning tananyagai a szakmai követelmények különbségei, az állampolgársági eljárás és nehézségei, illetve az egyéb hivatalos teendők megismertetését célozzák.

1.3 Harmadik országokkal való kapcsolat

Magyarország kifejezetten a (magasan) képzett harmadik országbeli állampolgárok bevonására nem kötött munkaerő-migrációval kapcsolatos egyezményeket, mindenesre a Working Holiday Program keretében megállapodás jött létre Új-Zélanddal²⁰, illetve a közelmúltban a Koreai Köztársasággal²¹. A program keretében a partnerországok 18-30 (35) év közötti állampolgárai (évente legfeljebb 100-100 fő) egy évet meg nem haladóan tartózkodhatnak a másik fél területén. A tartózkodás célja elsődlegesen ugyan nem keresőtevékenység folytatása, hanem turizmus, a megállapodásban meghatározott feltételek teljesítése esetén ideiglenesen munkavállalásra is van mód. Az mindenképpen elmondható, hogy ezek a megállapodások – alap célkitűzésük ellenére – kiváló lehetőséget nyújtanak a human tőke fokozottabb összekapcsolására, valamint a kulturális és gazdasági kapcsolatok erősítésére. Ha csak a Magyarországon gazdasági tevékenységet folytató korai vállalkozások²² jelentős számát figyelembe vesszük, a közelmúltbeli megállapodás igen ígéretes lehet a jövőben a magasan képzett fiatal koreaiak bevonására (pl. a hazánkban működő nagy koreai cégenél gyakornoki lehetőségeken keresztül).

²⁰ Lásd a Magyarország Kormánya és Új-Zéland Kormánya között az ideiglenesen munkát vállaló turisták programjáról szóló Megállapodás kihirdetéséről 2012. évi LIV. törvény.

²¹ A 2013. április 9-én aláírt megállapodást a Magyarország Kormánya és a Koreai Köztársaság Kormánya között az ideiglenesen munkát vállaló turisták programjáról szóló Megállapodás kihirdetéséről szóló 2013. évi LXIV. törvény hirdette ki.

²² Magyarország kedvelt célpontja a koreai befektetéseknek. A legnagyobb koreai befektető a Hankook Tire, illetve a Samsung Csoport. További jelentősebb vállalatok a Hanwha Csoport, az LG Csoport, illetve a Daewoo Csoport. Jelen állás szerint a Magyarországon is működő koreai vállalatok száma meghaladja a negyvenet.

II. fejezet Az intézkedések hatékonyságának értékelése

A hatékonyság statisztikai értékelése

Ami a Magyarországra történő bevándorlás jellemzőit illeti, azt láthatjuk, hogy a külföldiek össznépeséghez viszonyított aránya alacsony: a teljes népesség mindössze mintegy 2 %-át alkotják csak a migránsok.²³ Magyarország a bevándorlók szempontjából nem igazán célország, a magasan képzett harmadik országbeliek számára pedig különösen nem. A csekély volumenű bevándorlás elsősorban kereslet által vezérelt, szub-regionális munkaerő-migráció, amely leginkább alacsony képzettségűek szezonális vagy ideiglenes munkavállalásán alapul.

A tartózkodási engedélyek számai egyértelműen rávilágítanak a kérdés mennyiségi és minőségi mutatóira. A tanulmány szempontjából leginkább releváns harmadik országbeli állampolgárok (keresőtevékenység folytatása céljából az országban tartózkodók) száma jelentősen csökkent 2008-ról 2009-re: 17.681-ről 14.043-ra. Ez leginkább Románia uniós csatlakozásának köszönhető, melynek következtében a román állampolgárok a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkezők körébe kerültek. 2010-ben, 16.060 fővel ugyan figyelemreméltó növekedés következett be, az azt követő években azonban a szám újbóli csökkenés után nagyjából stabilizálódott: 13.187 engedély 2011-ben, míg 13.580 2012-ben.²⁴

A keresőtevékenység folytatása céljából kiadott első tartózkodási engedélyeket illetően hatalmas a csökkenés 2008. és 2009. között: 17.759-ről 5.326-ra. Ezt ráadásul további – már mérsékeltebb – csökkenés követte: mindössze 4.229 kiadott engedély 2010-ben és 3.785 db. 2011-ben. A 2012-es évre vonatkozó előzetes adatok 7.183 engedéllyel mindenesetre jelentős növekedésről tanúskodnak.²⁵

A kutatók magyarországi tartózkodása elhanyagolható mértékű: nagyon alacsony számban érkeztek harmadik országbeli állampolgár kutatók az országba: a kutatási tevékenység folytatása céljából kérelmezett tartózkodási engedélyek száma 2008-ban

²³ 2012 végén a Magyarországon három hónapot meghaladóan tartózkodó külföldiek teljes – azaz nem pusztán harmadik országbeliekre vonatkozó – létszáma 213.732 volt (forrás: BÁH: <http://www.bmbah.hu/statisztikak.php> (2013.05.27.).

²⁴ Forrás: BÁH. <http://www.bmbah.hu/statisztikak.php> (2013.05.27.).

²⁵ Lásd 1.1. táblázat.

33, 2009-ben 52, 2010-ben 63, 2011-ben 79, míg 2012-ben (október 31-ével bezárólag) mindössze 5.²⁶

Az általános szabályok alapján a harmadik országbeli állampolgárok munkavállalási engedély vagy Kék Kártya birtokában folytathatnak keresőtevékenységet Magyarországon. A főszabály alóli kivételként bizonyos esetekben engedélymentes foglalkoztatás (lásd fentebb például a fogadási megállapodás alapján végzett kutatói tevékenység). Ezek köre ugyan az elmúlt években folyamatosan bővült²⁷, azonban javarészt ad hoc kormánydöntések következtében, illetve lobbierdekek mentén, és alapjaiban nem változtatott a fennálló helyzeten.²⁸

2012 végén összesen 18.418 harmadik országbeli állampolgár rendelkezett munkavállalási engedéllyel. A számuk jelentősen csökkent 2008. (27.434) és 2009. (20.115) között, az azt követő években pedig egy kisebb emelkedést követően stabilizálódott: 17.854 2010-ben, 18.513 2011-ben és 18.418 2012-ben.²⁹

A legtöbb munkavállalási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgár 2012 végén kínai volt (6.067), őket az ukránok követték (3.234), a harmadik náción szerbek (1.491) előtt.³⁰

A harmadik országbeli állampolgárok túlnyomó többsége, 45 %-a – az általános iskola nyolc van annál kevesebb elvégzett osztályával – csak alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik. Mindössze 3.000 fő, az összes engedélyes 16,3 %-a rendelkezik felsőfokú képesítéssel.³¹

Ami a Kék Kártyákat illeti, igénylésére 2011. augusztus 1-eje óta van mód. 2012 végéig mindössze 5 kérelmet nyújtottak be, ebből 2 végződött kártyakiadással.³²

Q.15. Magasan képzett és képzett harmadik országbeli állampolgárok kvótája

A foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter – az érintett miniszterekkel egyetértésben – jogosult meghatározni a munkavállalási engedélyek (ideértve a harmadik országbeli

²⁶ Forrás: „Intra-EU mobility of third-country nationals” EMH tanulmány.

²⁷ A releváns kategóriák uo.

²⁸ Ács Viktória: *A migráció szerepe a magyarországi munkaerőhiány enyhítésében*. EMH, 2010.

²⁹ Lásd 2. táblázat.

³⁰ Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=stat_kulf_munkavall_mo-on (2013.05.27.).

³¹ Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=stat_kulf_munkavall_mo-on (2013.05.27.).

³² Lásd 1.2. táblázat.

állampolgárok számára kiadott Kék Kártyák) maximális számát. A kvóta nem haladhatja meg a megelőző év bejelentett munkaerő-igényeinek havi átlagát. Az engedélyek maximális száma minden év február 1-éjéig a Magyar Közlönyben kerül közzétételre.³³ Szükséges azonban rögzíteni, hogy a kvóta messze meghaladja a legálisan Magyarországon munkát vállalók létszámát. A fenti kvótán felül az általános munkaerő-piaci helyzetre tekintettel azok a foglalkozások is meghatározhatóak miniszteri rendeletben, amelyekben harmadik országbeli állampolgárok (ideértve a Kék Kártya birtokosokat is) nem foglalkoztathatók. Mivel azonban az engedélyek száma eleve alacsony, erre még nem került sor, csak a fenti maximális szám került meghatározásra.

III. fejezet Kihívások és akadályok

3.1 Lehetséges kihívások és akadályok

Magyarország számára a legnagyobb kihívás a rendkívül alacsony foglalkoztatottsági ráta, amely kicsivel 60 % felett régiós összehasonlításban – és uniós szinten is – az egyik legalacsonyabb. A helyzet az elmúlt évek alatt érezhetően nem változott – a foglalkoztatottság szintje ezen az alacsony szinten stabilizálódott. A 2010-es – 2020-ra egy millió új munkahelyet létrehozni szándékozó – kormányzati tervek ellenére úgy tűnik, Magyarország az egyik olyan tagállam lesz, amely komoly nehézségekkel fog szembenézni, hogy elérje az Európa 2020 75 %-os célkitűzését. Bár a helyzet nyilvánvalóan kedvezőbb a magasan képzett munkavállalók között (itt csak 15 % körüli az inaktivitás), hiszen az alacsony foglalkoztatottság elsősorban az alacsony képzettségűek, a romák, az idősebbek, a fogyatékosok és a kisgyermekes anyák körében jelentős.

Legfrissebb adatok szerint³⁴ a munkanélküliségi ráta a 2012. december és 2013. február közti időszakban 11,6 % volt a 15-74 év közötti korosztály körében, ami ugyan magasabb az azt megelőző három hónap 11,2 %-os értékénél, megegyezik azonban az egy évvel azelőtti állapotokkal. 2012 decembere és 2013 februárja között átlagban 501.900 munkanélkülit számláltak, ebből 90.100 fő tartozott a 15-24 éves

³³ A kvóta 2012-ben 85.000 volt.

³⁴ A KSH által 2013. március 28-án közzétett adatok:

<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/mun/mun21302.pdf> (2013.05.27.).

korosztályba. A munkanélküliek közel 45,6 %-a keresett munkát már legalább egy éve. Az átlagos munkakereséssel töltött időszak 15,7 hónap volt. 2013 februárjában 676.500 regisztrált álláskeresőt számláltak, 4,6 %-kal többet, mint egy évvel korábban ilyenkor. A foglalkoztatottak létszáma a 2013 februárjáig tartó három hónap alatt 23.000-rel nőtt, összesen 3.817 millióra. Az ezt megelőző időszak alatt (2012. november – 2013. január) a foglalkoztatottak száma 37.000-rel csökkent, ebből 36.000 fővel a 15-64 évesek korosztályaiban.

A magyar munkaerőpiacot emellett az alacsony hatékonyság is sújtja. Egy szakmai rendezvényen³⁵ bemutatott nemzetközi felmérés szerint 2020-ra mintegy százötvenezer felsőfokú képzettséggel rendelkező szakember fog hiányozni az országból. Jelentős különbség várható a munkavállalók képzettsége, illetve száma és a munkaerő-piaci igények között. A felmérés szerint a magyar munkaerőpiacot számottevő minőségi és mennyiségi eltérés jellemzi majd. Mennyiségi eltérés, hogy kevesebb a munkavállaló, mint a munkahely, míg minőségi eltérés, hogy a munkavállalók képzettsége nem felel meg az adott munkahelynek. Ez utóbbi – jelen tanulmány tárgyát is közvetlenül érintő jelenség – a munkaerőpiac működése szempontjából legalább olyan fontos, mint a mennyiségi mutatók.

Ha a fentiekhez még hozzávesszük az egyértelmű emelkedésnek indult kivándorlási tendenciákat, a helyzet korántsem megnyugtató. Magyarország hosszú évekig alacsony kivándorlási adatokkal volt jellemezhető, amely kéz a kézben járt az országba irányuló migrációs folyamatokkal: a be- és kivándorlás aránya nagyjából kiegyenlítődött: Magyarország sem kiemelkedő célország, sem jelentős kibocsátó ország nem volt. A külföldiek aránya ugyan még mindig alacsony, és csak a teljes lakosság 2 %-át teszik ki a migránsok, a gazdasági visszaesés és a munkaerő-piaci kilátások romlása miatt a kivándorlási trend egyértelmű növekedésnek indult.³⁶ Friss felmérések szerint minden hetedik fiatal magyar – akinek a fele ráadásul magasan képzett munkaerő – külföldi munkavállalásban gondolkodik. A legfőbb motiváló az alacsony hazai bérezés, de a szakmai fejlődés és a karrier lehetőségei és az általános

³⁵ A Randstad "Into the Gap" című rendezvényén 2012. október 4-én:

http://www.randstad.hu/hirek/hatekonysagban_utoolso_a_magyar_munkaeropiac (2013.05.27.).

³⁶ Részletesen: http://www.tarki.hu/hu/news/2012/kitekint/20120921_Hars_migration.pdf (2013.05.27.).

politikai helyzet is mind-mind a döntés alapját képezik még.

További fontos tényező a magyar felsőoktatásban zajló radikális átalakulás is, amely önmagában sok diákot külföldi tanulmányokra készítet. Bár a diáktüntetések és a magyar Alkotmánybíróság döntései révén az új rendszer csak nemrégiben nyerte el végleges formáját, az államilag finanszírozott szakok megkurtítása és az Alaptörvény³⁷, illetve ennek megfelelően az ágazati szabályok³⁸ közelmúltbeli – a diploma megszerzését követő 20 éven belül bizonyos ideig hazai munkavállalásra kötelezést előíró – módosítása már megtette a hatását a jelentkezések számának csökkenésében: a 2012-es jelentkezések a 2011-es szám 17 %-ával csökkentek (132.000-ról 109.000-re), míg a legfrissebb számok szerint a 2013-as 95.000 jelentkezés negatív rekordot döntött.³⁹

A fentiek fényében a magyar munkaerőpiac előtti legnagyobb kihívás, hogy a belföldiek számára sem vonzó eléggé, és ezt az olyan intézkedések, mint a munkavállalási kötelezettség, csak még inkább fokozzák. A másik oldalról nézve a munkaerő-piaci programok pedig nem bizonyulnak egyelőre hatékonyak. A foglalkoztatottsági és munkanélküliségi adatok azt mutatják, hogy a kormányzati programok nem növelték az összefoglalkoztatást, és így nem csökkentették a foglalkoztatottsági elmaradást.

A Kék Kártya birtokosok rendkívül alacsony száma – mint ahogy erre a Harmadik országbeli állampolgárok Európai Unión belüli mobilitása című, 2012-es EMH tanulmány⁴⁰ rámutatott egyrésztől abban keresendő, hogy az EU Kék Kártya irányelv nemzeti jogba való átültetésével először valósult meg összevont kérelmezési eljárás, amely még idegen a munkáltatók számára eddig rendelkezésre álló munkaügyi eljárásrendtől, másrészt az irányelv által alkalmazni rendelt bérküszöb is nehezen teljesíthető feltétel a magyar bérvizonyok közepette. A magas szintű képzettséggel rendelkező harmadik országbeli állampolgárok így továbbra is nagyobb arányban

³⁷ Az Alaptörvény – negyedik módosítást követő – XI. cikk (3) bekezdése.

³⁸ http://www.parlament.hu/internet/plsql/ogy_irom.irom_adat?p_ckl=39&p_izon=10751 (2013.05.27.).

³⁹ Lásd

http://www.felvi.hu/sajtoszoba/sajtokozlomenyek/2013A_jelentkezo_k_szama?command=sso&token=34e666bdb_e4caee81088e05580a9c8c0&itemNo=1 (2013.05.27.).

⁴⁰ Elérhetőség:

<http://emn.intrasoft-intl.com/Downloads/download.do;jsessionid=6DFD9340AA2BA1707E308FE04289D837?fileID=4116> (2013.05.27.).

választják a keresőtevékenység célú tartózkodási engedély iránti kérelem benyújtását, majd tartózkodási engedély birtokában három évet követően nemzeti letelepedési engedély iránti kérelmet nyújthatnak be, amelynek megszerzésével számos területen a magyar állampolgárokkal egyenlő bánásmódot élvezhetnek.

Mindenesetre az idegen összevont kérelmezési eljárás hamarosan az általános szabály lesz, hiszen az összevont engedélyről szóló irányelv⁴¹ átültetése folyamatban van⁴², és az érintetteknek hamarosan meg kell barátkozni az új eljárásrenddel.

IV. fejezet Konklúzió

A magyar munkaerőpiac fent említett kihívásai tükrében itt az idő, hogy a jelenleg elenyésző számú magasan képzett harmadik országbeli állampolgár szerepe újradefiniálásra kerüljön, és számuk gyarapodásnak induljon. Magyarország mind demográfiai, mind gazdaságilag fontos strukturális változások előtt áll. A szinte kizárólag a belföldi munkaerő aktivitására fókuszáló kormányzati célok ellenére a statisztikák azt mutatják, hogy a foglalkoztatottsági ráta stabilan alacsony szinten maradt. Ezzel párhuzamosan viszont a munkaképes korú lakosság gyarapodása gyakorlatilag megállt és csökkenni kezdett.

Alapvető fontosságú, hogy végre felismerjük a migráns munkavállalók szerepét a hiányszakmákban. Ez pedig csak proaktív munkaerő-migrációs politikával történhet meg, aminek kulcseleme – más országokhoz hasonlóan – rendszeres, független és tényeken alapuló tanácsadás lehet a kormányzat számára azokról a szakmákról, ahol a hiány migráns munkavállalók révén könnyen betölthető. Egy ilyen mechanizmus a migrációs politikáról szóló társadalmi vita hiányát is csökkentheti. Növelheti továbbá a kérdéssel, valamint annak egyes szakmákra és ágazatokra, illetve az egész nemzetgazdaságra gyakorolt hatásával kapcsolatos – jelenleg alig elérhető – tények transzparenciáját. Végül – válaszul a felismert munkakerő- és képzettséghiányokra –

⁴¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2011. december 13-i 2011/98/EU irányelve a harmadik országbeli állampolgárok valamely tagállam területén való tartózkodására és munkavállalására vonatkozó összevont engedélyre irányuló összevont kérelmezési eljárásról, valamint a harmadik országból származó, valamely tagállam területén jogszerűen tartózkodó munkavállalók közös jogairól.

⁴² Lásd: http://www.parlament.hu/internet/plsql/ogy_irom.irom_adat?p_ckl=39&p_izon=11207 (2013. 05.27.) Az átültetés határideje 2013. december 25.

alaposabb vitákat generálhat a migráció alternatíváinak lehetőségeiről és szükségességéről, rávilágítva az egyéb politikákkal (mint például az oktatás és a képzés) való kapcsolatra és fokozva az érintettek együttműködését.

Itt az idő tehát, hogy a foglalkoztatáspolitikát tágítsa a horizontját, és fókuszáljon végre a munkaerő-migrációra is. Magyarország a közelmúltban kreatív megoldásokat keresett a befektetők bevonására, ez azonban nem a humán tőkére koncentrált. Az átfogó és irányított migrációs politika felé tett legfontosabb lépés lenne, ha az ország végre megtalálná azt is, hogyan lehet vonzó a humán tőke számára is.

Irodalomjegyzék

Ács Viktória: *A migráció szerepe a magyarországi munkaerőhiány enyhítésében*. EMH, 2010.

Berkhout, Ernest; van den Berg, Emina (ed): *Bridging the gap. International database on employment and adaptable labor*. Randstad, Amsterdam, 2010.

Cerna, Lucie: *Understanding the diversity of EU migration policy in practice: the implementation of the Blue Card initiative*. Policy Studies, 34:2, 180-200.

Hárs Ágnes: *Migráció és munkaerőpiac Magyarországon. Tények, okok, lehetőségek*. In: *Változó migráció, változó környezet*. MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Budapest, 2010.

Lékó Zoltán (szerk.): *A migrációs jog kézikönyve*. Complex, Budapest, 2009.

Lukács Gellénné Éva; Ács Vera (szerk.): *Harmadik országbeli állampolgár kutatók integrációja. Kézikönyv és konferencia riport*. Tullius, Budapest, 2011.

Személyi László; Csanády Márton: *Some Sociological Aspects of Skilled Migration from Hungary*. *Acta Universitatis Sapientiae. Social Analysis*, 1, 1 (2011) 27–46.

Töttös Ágnes; Huszár, Katinka: *Harmadik országbeli állampolgárok Európai Unión belüli mobilitása*. EMH, 2012.

Mellékletek⁴³

1. Keresőtevékenység céljából kiadott első tartózkodási engedélyek száma

1.1. táblázat: Keresőtevékenység céljából kiadott első tartózkodási engedélyek általános tendenciái (migr_resoc)

	2008	2009	2010	2011	2012
Keresőtevékenység céljából kiadott első tartózkodási engedélyek száma	17 759	5 326	4 229	3 785	7183*

Forrás: BÁH, EUROSTAT

*előzetes adat

1.2. táblázat: Keresőtevékenység céljából kiadott első tartózkodási engedélyek jogcím szerint (migr_resoc)

	2008	2009	2010	2011	2012
Magasan képzettek**				0	7183*
Kék Kártya birtokosok***				0	2

Forrás: BÁH, EUROSTAT

* előzetes adat, ** nem alkalmazható, *** kötelező adatszolgáltatás csak 2012-től

1.3. táblázat: Keresőtevékenység céljából kiadott első tartózkodási engedélyek száma nem és életkor szerinti bontásban (migr_resfas)

Életkor	2008			2009			2010			2011			2012****		
	férfiak	nők	összesen	férfiak	nők	összesen	férfiak	nők	összesen	férfiak	nők	összesen	férfiak	nők	összesen
25-29	az adatok csak 2010-től érhetőek el						614	254	872	510	253	763	1073	427	1500
30-34							493	159	655	449	161	610	962	329	1291
35-39							384	158	554	320	152	472	649	278	927

⁴³ Azokban az esetekben, ahol nem volt elérhető adat, a cellák üresek.

Magasan képzett és képzett harmadik országbeli állampolgárok bevonása a magyar munkaerőpiacra

40-44	az adatok csak 2010-től érhetőek el	302	183	485	277	117	394	557	259	816
45-49		219	116	335	153	76	229	415	189	604
50-54		146	116	262	96	51	147	280	137	417
55-59		63	64	117	52	23	75	163	54	217
60-64		23	25	48	16	4	20	59	16	75

Forrás: BÁH, EUROSTAT

2. Harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatása ISCO osztályozás szerint2.1. táblázat: Harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatása magasan képzett állásokban (1 000) (lfsa_egais)

ISCO osztályozás szerinti foglalkozás	2008	2009	2010	2011	2012
OC1 törvényhozók, vezető tisztségviselők és menedzserek	:	:	:	:	:
OC 2 szakemberek	:	:	:	:	:
OC 3 felsőfokú vagy középfokú szakemberek	:	:	:	:	:
Total	3,5 (u)	4,8 (u)	3 (u)	3,3 (u)	4,1 (u)

Forrás: EUROSTAT

2.2. táblázat: Harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatása magasan képzett állásokban nemek szerint (lfsa_egais)

éves bontás	2008	2009	2010	2011	2012
férfi	:	:	:	:	:
nő	:	:	:	:	:
összesen	3,5 (u)	4,8 (u)	3 (u)	3,3 (u)	4,1 (u)

Forrás: EUROSTAT

2.3. táblázat: Magasan képzett harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatása kor szerinti bontásban (lfsa_egais)

éves bontás	2008	2009	2010	2011	2012
25-34	:	:	:	:	:
35-44	:	:	:	:	:
45-54	:	:	:	:	:
55-64	:	:	:	0	:
összesen	3,5 (u)	4,8 (u)	3 (u)	3,3 (u)	4,1 (u)

Forrás: EUROSTAT

3. Harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatása ISCED osztályozás szerint3.1. táblázat: Magasan képzett harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatása (1 000) (lfsa_egaed)

Képzettségi szint ISCED osztályozás szerint	2008	2009	2010	2011	2012
A terciér oktatás első szakasza (ISCED 5. szint)	4,1 (u)	4,1 (u)	:	3,3 (u)	4,3 (u)
A terciér oktatás második szakasza (ISCED 6. szint)	:	:	:	:	:
összesen	4,1 (u)	4,1 (u)	:	3,3 (u)	4,3 (u)

Forrás: EUROSTAT

3.2. táblázat: Magasan képzett harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatása nemek szerint (lfsa_egaed)

éves bontás	2008	2009	2010	2011	2012
férfi	:	:	:	:	2,9 (u)
nő	:	:	:	:	:
összesen	4,1 (u)	4,1 (u)	:	3,3 (u)	4,3 (u)

Forrás: EUROSTAT

EMH tanulmány 2013:
Magasan képzett és képzett harmadik országbeli állampolgárok bevonása a magyar munkaerőpiacra

3.3. táblázat: Magasan képzett harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatása kor szerinti bontásban (lfsa_egaed)

éves bontás	2008	2009	2010	2011	2012
25-34	:	:	:	:	:
35-44	:	:	:	:	:
45-54	:	:	:	:	:
55-64	:	:	:	0	:
összesen	4,1 (u)	4,1 (u)	:	3,3 (u)	4,3 (u)

Forrás: EUROSTAT

4. Harmadik országbeli állampolgár munkavállalók Magyarországon (2008-2012)

Év	érvényes munkavállalási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgárok száma az adott év végén	kiadott munkavállalási engedélyek száma az adott év folyamán
2008	27.434	29.349
2009	20.115	9.730
2010	17.854	11.337
2011	18.513	10.556
2012	18.418	11.056

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat